

Strategia- ja vaikuttavuushanke (2014–2015)

Yhteiskuntatieteellisen alan koulutuksen ja tutkimuksen rakenteellinen kehittäminen ja profilointi

Hankkeen tulosten esittely

25.3.2015

Universities Finland

Johtoryhmän kokoonpano

- Puheenjohtaja: ylijohtaja **Juhana Vartiainen** (VATT)
- Helsingin yliopisto: vararehtori **Anna Mauranen**
- Itä-Suomen yliopisto: dekaani **Harri Siiskonen**
(varaedustajana toiminut varadekaani **Sari Rissanen**)
- Jyväskylän yliopisto: vararehtori **Helena Rasku-Puttonen**
(varaedustajana toiminut vararehtori **Terhi-Anna Wilska**)
- Lapin yliopisto: vararehtori **Jukka Mäkelä**
(edustajana toiminut myös professori **Juha Perttula**)
- Oulun yliopisto: dekaani **Riitta-Liisa Korkeamäki**
- Svenska handelshögskolan: vararehtori **Rune Stenbacka**
- Tampereen yliopisto: vararehtori **Harri Melin**
(varaedustajana toiminut johtaja **Risto Kunelius**)
- Turun yliopisto: vararehtori **Riitta Pyykkö**
- Vaasan yliopisto: vararehtori **Hannu Katajamäki**
- Åbo Akademi: professori **Marko Joas**
(varaedustajaksi nimetty professori **Markku Suksi**)
- Akateeminen sihteeri: yliopistonlehtori **Ville Laamanen** (Turun yliopisto)

Johtoryhmän kokoukset: 27.10., 18.11., 5.12., 27.1.

Toimeksianto ja tausta

- Kansainvälistyvän yhteiskunnan osaamis- ja tietotarpeet ovat jatkuvassa muutoksessa. Johtoryhmän tehtävä oli tarkastella yhteiskuntatieteellisen alan koulutusta ja tutkimusta tulevaisuusorientoituneesti ja ennakkoluulottomasti.
- Rakenteellisen kehittämisen ja profiloinnin edellytyksenä on, että kunkin yliopiston asettamat tavoitteet asetetaan laajempaan valtakunnalliseen kontekstiin.
  - Miten yliopistojen välillä sovitaan nykyistä selvemmästä profiloitumisesta?
  - Miten ohjataan kehitystä vahvoihin tutkimuskeskittyisiin ja suurempiin osaamiskokonaisuuksiin?
  - Miten vähenevät resurssit voidaan jakaa paremmin ja muodostaa kansainvälisesti kilpailukykyisempiä yksiköitä?
- Valtiovalta edellyttää ratkaisuja, joita ei vuoden 2011 hankkeiden jälkeen tehty. Nyt johtoryhmien edustajat nimettiin korkeammalta tasolta, lähtökohtaisesti vararehtoreista.

Johtoryhmän ajattelun periaatteet

- Vahvistetaan tutkimusta ja korkeakoulutusta kansakunnan hyvinvoinnin edistäjänä ja kilpailutekijänä globaalissa akateemisessa maailmassa.
- Vanhenevassa Euroopassa tullaan kilpailemaan nuoresta lahjakkuusluokasta.
- Korkeakoulutkin ovat osa globaalia kilpailua.
- Luodaan suurempia ja vetovoimaisempia tutkimus- ja opetusyksiköitä; kannustetaan omien vahvuuksien ja ”nichien” löytämiseen, alueelliset tarpeet huomioiden.
- Edistetään korkeakoulujen ja sektoritutkimuslaitosten yhteistyötä.
- Huolehditaan siitä, että lahjakkaat tutkijat ja opiskelijat haluavat pysyä Suomessa ja tulla Suomeen.
- Tavoitellaan mahdollisimman selkeää ja vastavuoroista koulutuksen työnjakoa yliopistojen välillä. Edistetään opettaja- ja opiskelijaliikkuvuutta sekä yliopistojen yhteistutkinto-ohjelmia.

Taloustiede
Oulu
Lappi
↑
Sosiologia

Tilastotiede (pääaine)
Kylä

Tre
Economics →
Valtio-oppi* ←
Sos.tieteet* ←

Hallintotiede

Sos Tiede (M)
pöytäkirja

Ty, humm.
Pd.h
valt. oppi
Turku
AA
A
Tilastotiede
Sosiologia
Kiteinen P

Sos työ
Hki
Tilastotiede (pääaine)
Soc-o-k
SOS.TYÖ på svenske

Jtä-Suomi
SOSTYÖ, M
fi. k.

Miten väkivaltan
terveys- ja lauskielien
osaamista?

Turku-Jtä-Suomi

THL?
VATT?

Korkeakoulujen nykytilan ongelmia

- Yliopistojen vastavuoroiselle profiloitumiselle sekä yhteisille tutkinnoille, opintokokonaisuuksille ja kursseille ei nykyisin ole kunnollisia taloudellisia kannustimia.
- Opiskelijavalinta suoraan maisterin tutkintoon pitää kandidaatintutkinnon merkityksen vähäisenä ja hankaloittaa tutkinto-ohjelmien profiloimista.
- Lukuisat **pienet yksiköt** ja **päällekkäiset** koulutusohjelmat sitovat resursseja, joilla voitaisiin vahvistaa yliopistojen nykyisiä ja tulevia vahvuusaloja.
- Pienten yksiköiden vetovoimaa on vaikea ylläpitää => tarvitaan myös yksiköiden ja koulutusohjelmien harkittuja lopettamisia.
- Tutkimusorganisaatioiden yhteisiä työskentelytiloja tulee perustaa ja hyödyntää nykyistä enemmän. Myös resurssien jakamista helpottavia yhteistyösopimuksia tarvitaan lisää.

Uudistusehdotukset alakohteisesti (1)

Filosofia

Huolehditaan alan säilymisestä jo nykyisinkin vahvoissa yliopistoissa (Helsinki, Jyväskylä, Tampere ja Turku). TY:n ja ÅA:n yhteistyötä tiivistetään. Tampereen ja Jyväskylän oppiaineita profiloidaan täydentämään toisiaan.

Hallintotieteet

Alaa vahvistetaan viidessä profiloituneessa tutkimusyksikössä: TaY (valtakunnan kärkiyksikkö), Itä-Suomi (profilointi sosiaali- ja terveysalan hallintoon & johtamiseen), Lappi (profilointi johtamiseen) sekä Vaasa ja Åbo Akademi (molemmissa profilointi julkisjohtamiseen).

Kansantaloustiede

Pääkaupunkiseudun HECER-yhteistyötä vahvistetaan VATT-yhteistyösopimuksella. HECERin tohtorikoulutuksesta tehdään avointa Suomen kaikkien yliopistojen tohtorikoulutettaville. Oulun kansantaloustieteen opinnot avataan myös Lapin yliopiston opiskelijoille. TY:n ja ÅA:n kolmikielistä tutkimus- ja koulutusyhteistyötä tiivistetään. Tampereen kansantaloustiede lopetetaan ja resurssit siirretään Jyväskylään (joka huolehtii tulevaisuudessa myös TaY:n koulutustarpeista). Vaasan taloustiede yhdistetään laskentatoimeen ja rahoitukseen.

Uudistusehdotukset alakohteisesti (2)

Politiikan tutkimus

HY:ssa kansainvälisen politiikan tutkimus profiloidaan osittain uuteen monitieteiseen Global Studies -kokonaisuuteen. Turussa ÅA:n ja TY:n valtakunnallisesti johtavaa poliittisen järjestelmän tutkimusta vahvistetaan perustamalla yliopistojen yhteinen demokraattisten instituutioiden tutkimusyksikkö. Jyväskylän ja Tampereen päällekkäisyydet karsitaan. Lapin yliopiston koulutuksesta tehdään avointa Oulun yliopiston opiskelijoille.

Sosiaalitieteet

Turussa vahvistetaan kvantitatiivista sosiaalitutkimusta perustamalla TY:n ja ÅA:n yhteinen kansainvälisen hyvinvoinnin ja eriarvoisuuden tutkimuksen keskus. Helsingissä vahvistetaan sosiaalitieteiden metodologian tutkimuksesta. Tampereen ja Jyväskylän sosiaalitieteiden päällekkäisyydet karsitaan. Itä-Suomi profiloidaan sosiaali- ja terveydenhuollon kysymyksiin. Lapin yliopiston koulutus tehdään avoimeksi Oulun yliopiston opiskelijoille.

Sosiaalityön osalta johtoryhmä esittää, että UNIFI ja ARENE käynnistävät keskustelun yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisestä työnjaosta sosiaalityön koulutuksessa. Samassa yhteydessä on selvitettävä, millä tavoin laajoista sosiaalitieteiden kandidaattiohjelmista voidaan sujuvasti edetä sosiaalityön maisteriopintoihin.

Uudistusehdotukset alakohtaisesti (3)

Tilastotiede

Tilastotieteen opetusvalmiuksia tarvitaan kandidaattitasolla kaikissa yhteiskunnallisissa korkeakouluissa. Pienenä oppiaineena tilastotiede on kuitenkin erityisen altis pirstaloitumiselle. Alan maisteri- ja tutkijakoulutus keskitetään ensisijaisesti kahteen vahvaan yksikköön, Helsinkiin ja Jyväskylään.

Yhteiskuntatieteiden ruotsinkielinen tutkimus ja koulutus

Molemmilla kansalliskielillä toteutettavan tutkimuksen, tiedeviestinnän ja koulutuksen asemaa on vaalittava. Johtoryhmän enemmistö kuitenkin näkee erillisten ruotsinkielisen yksiköiden tulevaisuuden ylläpitämisen ristiriidassa sen kokonaispyrkimyksen kanssa, jossa tutkimuksen ja koulutuksen toimintaedellytyksiä vahvistetaan keskittämällä ja laajoja kolmikielisiä (suomi, ruotsi, englanti) yhteistyörakenteita luomalla.

Åbo Akademin edustaja Marko Joas on jättänyt raportista eriävän mielipiteensä.

Muut alat

Psykologia ja **logopedia** on rajattu kokonaan hankkeen ulkopuolelle. **Historia-aineita** on vain sivuttu, koska ne on katsottu humanististen tieteiden alaan kuuluviksi. **Sukupuolentutkimus/naistutkimus** toimii nykyään jakaantuneena viiteen yhden professorin yksikköön. Johtoryhmä esittää, että alalla käynnistetään sisäinen keskustelu alan työnjaosta, ottaen huomioon sen monen tieteenalan tutkimusta läpäisevän ulottuvuuden. Samalla tulee määritellä lähitulevaisuuden koulutustarpeet.

”Kielikysymys”

- Oma pulmansa on velvoite ylläpitää yliopisto- ja korkeakoulutusta, joka on määritelty suomenkieliseksi tai ruotsinkieliseksi.
- Tutkimuksen kieli on enenevästi englanti.
- Johtoryhmän enemmistön ajattelu: vastaisuudessa voi olla vaikeaa nähdä perusteluja sellaisten kokonaisten yliopistojen/korkeakoulujen/laitosten ylläpitämiselle, joiden kieleksi on määritelty suomi tai ruotsi.
- Siksi tulevaisuuden kehityssuunta voisi olla isommat kolmikieliset laitokset, joissa kielen mukaan määriteltyjä työtehtäviä ja opetusvelvoitteita.
- Tässä Åbo Akademin edustajan, professori Marko Joaksen eriävä mielipide.

Uudistusehdotukset yliopistokohtaisesti (1)

Helsingin yliopisto

Priorisoitavat alat

- Monitieteinen Global Studies -kokonaisuus (uusi prioriteetti)
- Sosiaalitieteet ja sosiaalitieteiden metodologia (nykyistä kärkeä)
- Tilastotiede (nykyistä kärkeä, vahvistetaan tiedekuntarajat ylittävää koulutusta)

Muut uudelleen järjestelyt

- Hallinnon ja organisaatioiden tutkimus (yhdistetään valtio-opin muihin opintolinjoihin)
- Svenska social- och kommunalhögskolan (yhdistetään valtiotieteelliseen tiedekuntaan, tehtävät säilyvät ruotsinkielisinä)

Itä-Suomen yliopisto

Priorisoitavat alat

- Sosiaali- ja terveysjohtaminen (nykyistä kärkeä, työnjako Turun yliopiston ja tutkimuslaitosten kesken selkeytetään)
- Sosiaalityö (nykyistä kärkeä, yhteistyötä lisätään erityisesti Lapin yliopiston kanssa)
- Yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus (nykyistä kärkeä)

Muut uudelleen järjestelyt

- Sosiaalihalvintotiede (koulutus integroidaan terveyshallintotieteeseen)
- Sosiaalipedagogiikka (koulutus integroidaan sosiaalityöhön)
- Sosiologia (profiloidaan tukemaan yliopiston nykyisen Borders, Mobilities and Cultural Encounters - huippututkimusalueen kehittämistä)

Uudistusehdotukset yliopistokohtaisesti (2)

Jyväskylän yliopisto

Priorisoitavat alat

- Kansantaloustiede ja tilastotiede (nykyistä kärkeä, taloustiede vastaa jatkossa myös TaY:n koulutuksesta)

Muut uudelleen järjestelyt

- International Development and Cooperation -maisteriohjelma (siirrosta Helsinkiin neuvotellaan)
- Kansalaisyhteiskunnan asiantuntijuuden maisteriohjelma (muutetaan kansainväliseksi ja opetusyhteistyötä kulttuuripolitiikan kansainvälisen maisteriohjelman kanssa lisätään)
- Sosiaalityö, sosiaalitieteet ja filosofia (alat profiloituvat pohjoismaisessa kontekstissa ainutlaatuisella tavalla)
- Sukupuolentutkimus (integroidaan filosofian ja sosiaalitieteiden yhteiseen opintokokonaisuuteen)

Lapin yliopisto

Priorisoitavat alat

- Hallintotiede ja johtaminen (nykyistä kärkeä, alueellinen keskus myös tulevaisuudessa)
- Poliittikatieteet ja sosiologia (nykyistä kärkeä, alueellinen keskus myös tulevaisuudessa)
- Sosiaalityö (yhteistyötä Itä-Suomen yliopiston kanssa vahvistetaan, yliopistoilla toisiaan täydentävät profilit)

Muut uudelleen järjestelyt

- Kansantaloustiede (sivuainekoulutus lopetetaan Oulun hyväksi)

Uudistusehdotukset yliopistokohtaisesti (3)

Oulun yliopisto

(Oulun yliopistossa yhteiskuntatieteet ovat kansantaloustiedettä lukuun ottamatta sivuaineita.)

Priorisoitavat alat

- Kansantaloustiede (alueellinen keskus myös tulevaisuudessa, opinnoista avoimia Lapin yliopiston opiskelijoille)

Muut uudelleen järjestelyt

- Sosiologia (pyritään siihen, että Lapin yliopisto tarjoaa Oulun yliopiston tarvitseman sosiologian koulutuksen)

Svenska handelshögskolan (Hanken)

(Hankenin neljästä painopistealueesta (styrkeområde) kansantaloustiede on ainoa, joka kuuluu yhteiskuntatieteisiin.)

Priorisoitavat alat

- Nationalekonomi (HECER-yhteistyötä vahvistetaan edelleen, myös VATT:n kanssa)

Ei muita uudelleen järjestelyjä

Uudistusehdotukset yliopistokohtaisesti (4)

Tampereen yliopisto

Priorisoitavat alat

- Sosiaalitieteet ja hallintotieteet (nykyistä kärkeä, vahvistetaan Jyväskylän kanssa päällekkäiset yksiköt karsien ja Tampereen T3-prosessi huomioiden)

Muut uudelleen järjestelyt

- Kansantaloustiede (oma yksikkö lopetetaan ja perustutkintokoulutus annetaan Jyväskylän yliopiston vastuulle)
- Poliitiikan tutkimus (tavoitellaan yhteisiä työtehtäviä ja muita yhteisiä resursseja Jyväskylän kanssa)

Turun yliopisto

Priorisoitavat alat

- Poliitiikan tutkimus (perustetaan TY:n ja ÅA:n yhteinen demokraattisten instituutioiden tutkimusyksikkö)
- Sosiaalitutkimus (kvantitatiivinen tutkimus nykyistä kärkeä, perustetaan TY:n ja ÅA:n yhteinen kansainvälisen hyvinvoinnin ja eriarvoisuuden tutkimuksen keskus)
- Sosiaalityö (nykyistä kärkeä)

Muut uudelleen järjestelyt

- Filosofia (tavoitellaan erityisesti TY:n ja ÅA:n yhteistä tohtorikoulutusta)
- Maailman suuralueiden tutkimus (työnjako HY:n kanssa selkeytetään)

Uudistusehdotukset yliopistokohtaisesti (5)

Vaasan yliopisto

Priorisoitavat alat

- Julkisojohtaminen ja hallinto (nykyistä kärkeä, yhteistä opetusta ÅA:n kanssa kehitetään)

Muut uudelleen järjestelyt

- Taloustiede (integroidaan rahoitukseen ja laskentatoimeen)

Åbo Akademi

(ÅA:n tutkimuksen ja koulutuksen uudistamisesta ei päästy yksimielisyyteen, ks. ÅA:n edustajan eriävä mielipide. Seuraava tiivistys perustuu johtoryhmän enemmistön hyväksymiin loppuraportin kirjauksiin)

Priorisoitavat alat

- Socialvetenskaper (TY:n ja ÅA:n yhteistyöstä ks. edellä, kurssivaihtoa lisätään myös HY:n kesken)
- Statsvetenskap och offentlig förvaltning (nykyistä kärkeä, perustetaan yhteinen yksikkö TY:n kanssa, ks. edellä)

Muut uudelleen järjestelyt

- Nationalekonomi (tavoitellaan ÅA:n ja TY:n yhteistä tutkimus- ja koulutuskeskittymää)
- Kvinnovetenskap (asemaa ja profiloitumista tarkastella erikseen yhteistyössä TY:n kanssa)
- Statistik (nykyinen TY:n matematiikan ja tilastotieteen keskukselta tehdään Turun yliopistojen yhteinen)